

Asia: HE 91/2026 vp

Lausunto hallituksen esityksestä luonnonsuojelulain muuttamisesta – luonnonarvojen käyttäminen muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen

Nature Business Network (NBN) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä luonnonsuojelulain muuttamiseksi. NBN on yritysten luontoverkosto, joka kokoaa yhteen luontoposiitivista siirtymää ja yrityslähtöisiä toimintamalleja edistäviä toimijoita kuten Fiskars Group, Fortum, Lassila & Tikanoja, Lindström, Paulig, Rudus, S-ryhmä ja St1. Yritykset ovat keskeisessä roolissa merkittävänä maanomistajina ja luontotekojen mahdollistajina luonnonarvomarkkinoiden vauhdittamisessa ja keskitymmekin lausunnossamme ehdotuksiin, jotka koskevat markkinan kehittämistä Suomessa.

Hallituksen esityksen tavoite edistää luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä on tärkeä ja kannatettava. Suomi ei tule saavuttamaan luontotavoitteitaan ilman yritysten aktiivista roolia. Luonnonarvomarkkinat on keskeinen keino yritysten osallistamiseen. Markkinoiden käynnistymisen suurin haaste on kuitenkin kysynnän puute ja kysyntää tulee edistää myös vapaaehtoisin toimin.

Nature Business Network pitää erittäin tervetulleena uudistuksena esitystä siitä, että luonnonarvoja voitaisiin käyttää muuhunkin kuin heikennysten lakisääteisten hyvittämiseen.

Lakiesityksen nykyiset muotoilut sisältävät kuitenkin yritysten näkökulmasta merkittäviä ongelmia.

Kestävyysraportointivelvollisille yrityksille kaavailtu lieventämishierarkiavelvoite lisää hallinnollista taakkaa siinä määrin, että se voi käytännössä estää merkittävien yritysten osallistumisen vapaaehtoiseen markkinaan. Kaivattujen kannusteiden ja sujuvoittamisen sijaan lisätään hallinnollista taakkaa. Lisäksi **esitys jättää korjaamatta suojeluhyvityksen heikon houkuttelevuuden**, mikä estää arvokkaiden luontokohteiden suojelun tuomisen osaksi markkinoita.

Nature Business Network esittääkin, että:

- 1. Kestävyysraportointivelvollisille yrityksille suunniteltu lieventämishierarkian raportointivelvoite poistetaan esityksestä, sillä se haittaa luonnolle tärkeiden luonnonarvomarkkinoiden syntyä lisäämällä epävarmuutta ja turhaa hallinnollista taakkaa sekä sopii huonosti yhteen kestävyysraportoinnin vaatimusten kanssa.*
- 2. Ryhdytään toimiin suojeluhyvityksen heikon huomioimisen korjaamiseksi luonnonarvohehtaareiden laskemisessa.*

Lisäksi Nature Business Network toivoo, että yrityksiä osallistetaan prosesseihin, joiden tavoitteena on edistää luonnonarvomarkkinoiden syntymistä.

1. Lieventämis Hierarkian vaatimus on tarpeeton ja päällekkäinen

Hallituksen esityksen mukaan kestävyysraportointivelvollisen toimijan olisi luontoteon rekisteröimiseksi osoitettava raportoinnillaan, joko ettei sillä ole merkittäviä luontovaiikutuksia, tai että se noudattaa toiminnassaan lieventämishierarkiaa (haittojen välttäminen, minimointi ja hyvittäminen) ennen luontoteon tekemistä. Esityksen mukaan suurten yritysten lieventämishierarkiavelvoitteella pyritään välttämään viherpesuriskejä ja niihin liittyviä väitteitä.

EU:n kestävyysraportointidirektiivi sisältää jo itsessään yritysten kaksoisolennaisuuteen

perustuen veloitteen tunnista, vähentää ja raportoida luontovaikutuksia. Ehdotettu **velvoite loisi siten päällekkäistä sääntelyä ja tarpeetonta hallinnollista taakkaa ilman todellista lisähyötyä.**

Esitys myös kohdistuu erityisesti niihin yrityksiin, jotka ovat halunneet korostaa luonnon monimuotoisuuden merkitystä omassa toiminnassaan. Vaarana voi olla, että ne yritykset, jotka ovat kaksoisolennaisuusarvioinnin tuloksista poiketen päättäneet raportoida myös luontovaikutuksensa, jättävät joko tältä osin vapaaehtoisen raportoinnin tai luontoteon tekemättä välttääkseen epäselvät ja tarpeettomat veloitteet.

Lisäksi Suomen vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskeva sääntely on jo kansainvälisesti poikkeuksellisen vahva: luonnonarvot perustuvat tiedeperustaisiin arviointikriteereihin, niille saadaan viranomaisvarmennus ja oikeudellinen pysyvyys.

Yritysten luontotyön ja luonnon tilan näkökulmasta tärkeä asia on se, etteivät merkittävät yritykset jäävät pois luonnonarvomarkkinoilta tarpeettoman hallintotaakan vuoksi.

2. Vaatimus vaikeuttaa luonnonarvomarkkinoiden syntyä ja yritysten osallistumista

Luonnonarvomarkkinoiden keskeisin ongelma on kysynnän puute. Ehdotettu velvoite nostaa erityisesti kestävyysraportointivelvollisten yritysten osallistumiskynnystä lisäämällä hallinnollista taakkaa ja sääntelyn epäselvyyttä. Todennäköisesti juuri näillä yrityksillä olisi parhaat edellytykset toimia markkinan vetureina. Näitä yrityksiä ei ole kuultu veloitteen valmistelussa, vaikka niiden rooli markkinan synnyssä on keskeinen.

Lisäksi on hyvä huomioida, että luontotekojen potentiaali ja vaikutukset vaihtelevat aloittain. Luontovaikutusten ja luontoteon kytkeminen toisiinsa ei ole aina mahdollista, jolloin lievennyshierarkian suoraviivainen toteuttaminen voi olla hankala todentaa. **Markkinoiden käynnistyminen edellyttääkin kannustavaa, joustavaa ja toimialakohtaiset erot huomioivaa sääntelyä sekä hallinnollisen taakan minimointia, ei lisävelvoitteita.**

3. Suojeluhvityksen heikko asema on korjattava

Yritysten luontotekojen kiinnostus kohdistuu ennallistamisen lisäksi myös suojelun ulkopuolella olevien arvokkaiden luontoalueiden suojelutoimiin. Nykyinen ja **ehdotettu lainsäädäntö ei kannusta suojelemaan luonnonarvoiltaan arvokkaita kohteita**, vaan se on luotu ainoastaan jo heikentyneiden luontokohteiden ennallistamista ajatellen. Tästä johtuen esimerkiksi vanhat ja vielä suojelemattomat metsät jäävät todennäköisesti käytännössä kokonaan luonnonarvomarkkinoiden ulkopuolelle. Yrityksillä on kiinnostusta ja mahdollisuuksia osallistua näihin suojelutoimiin.

Nature Business Network pitää toivottavana, että lainsäädännön kehittämisessä **luonnonarvohehtaareiden laskentaa korjataan niin, että myös arvokkaiden luontokohteiden suojeleminen olisi yrityksille houkuttelevaa.**